

**Onze blogreeks over
governance &
het nieuwe pensioenstelsel**

Deel 5

**Struikel niet over
evenwichtigheid**

Frank Janse

frank.janse@montaepartners.nl
Mobiel: +31 (0)6 21 97 64 62

Florens Voogd

florens.voogd@montaepartners.nl
Mobiel: +31 (0)6 21 35 86 16

STRUIKEL NIET OVER EVENWICHTIGHEID

In het vijfde deel van onze blogreeks over governance en het nieuwe pensioenstelsel staan we stil bij de open norm van evenwichtigheid in het kader van de Wet toekomst pensioenen (WTP).

Het sleutelwoord evenwichtig

Bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel lijkt evenwichtig het sleutelwoord. In het wetsvoorstel zelf komt (on)evenwichtig 14 keer voor, in de memorie van toelichting komt het terug in 280 woorden en ook in de nota naar aanleiding van het (nader) verslag struikel je haast over het woord evenwichtig. Dat is ook niet zo vreemd, vanuit de gedachte dat de WTP moet leiden tot herstel van vertrouwen in het pensioenstelsel. De wijze waarop (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en andere aanspraakgerechtigden de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel beleven, speelt hierin een belangrijke rol. Het kan dan ook geen kwaad voor de wetgever om keer op keer te benadrukken dat sprake zal zijn van een evenwichtige transitie. De kracht van een boodschap zit in de herhaling.

Open norm met kaders

De norm van evenwichtigheid is niet nieuw in de pensioenwereld. Het komt nu al voor in diverse Pensioenwetbepalingen. Het betreft met name de vereisten ten aanzien van de informatieverstrekking en een aantal pensioenfonds-gerelateerde bepalingen, zoals de evenwichtige belang-enafweging van artikel 105 lid 2 Pensioenwet. Het gaat hier om open normen en dat geldt ook voor de evenwichtigheidsnorm in de WTP. Een voordeel van open normen is dat het ruimte biedt voor een eigen invulling op basis van de eigen specifieke omstandigheden. Een nadeel is de rechtsonzekerheid.

Evenwichtigheid speelt bij diverse onderdelen van de WTP. De meeste nadruk ligt daarbij op de evenwichtigheid van de transitie als geheel. Het speelt echter ook op specifieke onderdelen, zoals de invulling van de solidariteits- of risicodelingsreserve en de besluitvorming rondom invaren en het transitie-FTK.

Ondanks dat sprake is van een open norm, worden in de WTP wel enige kaders meegegeven aan de evenwichtigheidsnorm. Denk bijvoorbeeld aan het vereiste van profijtberekeningen om de transitie-effecten inzichtelijk te maken en te verantwoorden. Houdt hierbij oog voor de regels in het (concept) Besluit toekomst pensioenen. Dit besluit regelt bijvoorbeeld dat de solidariteits- of risicodelingsreserve er niet op voorhand toe mag leiden dat een bepaalde generatie alleen baten of lasten ondervindt van de reserve.

EVENWICHTIGHEIDS- BEOORDELING DOOR WERKGEVER OF SOCIALE PARTNERS

Werkgever of sociale partners dienen de evenwichtigheid van de arbeidsvoorwaardelijke afspraken in het kader van de transitie te verantwoorden in het transitieplan. Indien de pensioenregeling is ondergebracht bij een pensioenfonds, kunnen werkgever of sociale partners samen optrekken met het pensioenfonds. Zij kunnen hen desgewenst om ondersteuning vragen voor de profijt-berekeningen en gebruiken maken van hun kennis en ervaring op het gebied van evenwichtige belangenafweging. Een individuele deelnemer bij een pensioenfonds is doorgaans ook gebonden aan de door sociale partners gemaakte afspraken op collectief niveau, veelal via een CAO of op basis van de verplichtstelling. Voor werkgevers met een verzekerde regeling ligt dit anders. Deze werkgevers zullen naar verwachting zelf een veel actievere rol moeten spelen in de evenwichtigheidsbeoordeling en de individuele werknemer kan bovendien zijn medewerking aan de aanpassing van de regeling weigeren. Al met al lijkt de open norm evenwichtigheid vanuit werkgeversperspectief potentieel een groter struikelblok bij verzekerde regelingen.

Evenwichtigheidsbeoordeling door het pensioenfonds

In het kader van de opdrachtaanvaarding moeten pensioenfonds zelfstandig een oordeel vellen over de evenwichtigheid van de transitie als geheel.

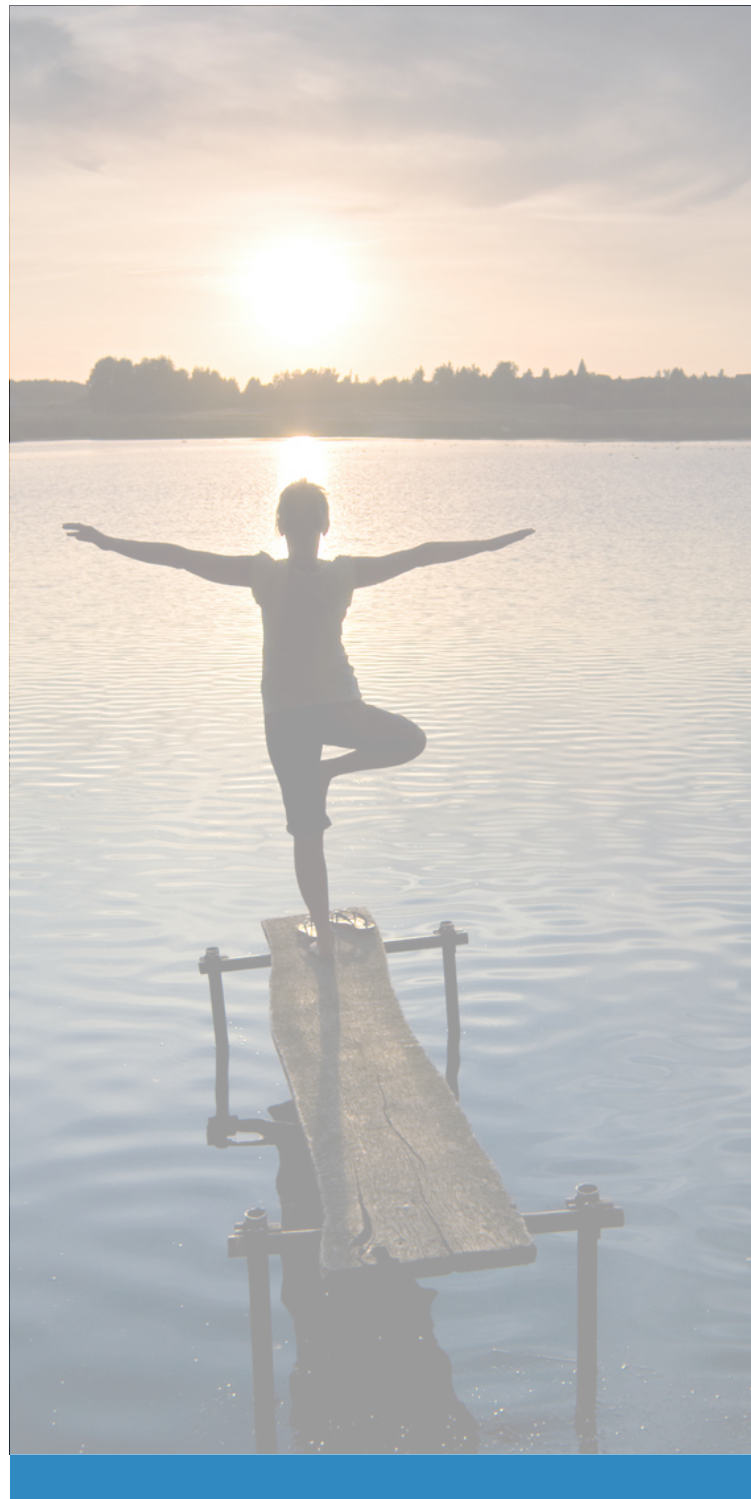
De evenwichtige belangenafweging van artikel 105 lid 2 PW blijft daarbij het leidende principe. Eén van de lessen uit de jurisprudentie is dat het proces van besluitvorming en de motivering van een besluit minstens zo belangrijk zijn als de uitkomst van de evenwichtige belangenafweging zelf. Dat wil niet zeggen dat een pensioenfondsbestuur lichtzinnig kan omgaan met de inhoudelijke evenwichtigheidsbeoordeling. Het betekent wel dat een fondsbestuur moet voorkomen dat zij struikelt door procedurele fouten of gebreken in de motivering.

EIGEN EVENWICHTIGHEIDS- KADER ALS HULPMIDDEL

Diverse pensioenfondsen zijn al druk bezig met het vaststellen van een beoordelingskader voor de evenwichtigheid van de transitie. Dat is verstandig, zowel met het oog op het proces als de inhoudelijke beoordeling van de evenwichtigheid. Ook voor werkgevers of sociale partners is het nuttig om, bij voorkeur in samenspraak met het pensioenfonds, een evenwichtigheidskader vast te stellen.

Met een evenwichtigheidskader kunnen aan de hand van vooraf opgestelde kwantitatieve en kwalitatieve normen de gemaakte transitie-afspraken getoetst worden. Het opstellen van die normen is niet eenvoudig en kan tot stevige discussies tussen sociale partners, bij de werkgever of in het pensioenfondsbestuur leiden. Dat is niet erg. Sterker nog, dat is misschien wel noodzakelijk bij de invulling van een open norm als evenwichtigheid. Zonder wrijving immers geen glans. Enkele van de vragen die aan de orde kunnen komen zijn: welke bandbreedte wordt gehanteerd als acceptabele uitkomst voor de profijt-berekeningen en is de bandbreedte verschillend per leeftijdscohort? Weegt een nadelig transitie-effect op korte termijn wel of niet zwaarder dan een nadelig transitie-effect op langere termijn? En weegt een nadelig transitie-effect voor ouderen wel of niet zwaarder dan een nadelig transitie-effect voor jongeren? Discussies hierover kunnen beter nu al gevoerd worden dan later 'in the heat of the moment'.

Onze collega Frank Janse heeft samen met Sjoerd van der Vegt van JPR Advocaten een uitgebreid artikel geschreven over de bestaande uitleg aan het begrip evenwichtigheid, de invulling van de open norm evenwichtigheid in de WTP en de (rechts)positie van deelnemers in relatie tot de evenwichtigheidsnorm. Het artikel verschijnt in oktober 2022 in Tijdschrift voor Pensioenvraagstukken.